

‘In naam van het recht’

Begin februari '43 stond een veertigjarige voerman uit Gerkesklooster wegens diefstal terecht, in hoger beroep, voor de Strafkamer van het gerechtshof te Leeuwarden, een van de vijf gerechtshoven in den lande. De man was in december door de Leeuwarder rechtbank tot negen maanden gevangenisstraf veroordeeld; in februari zat hij al vier maanden in voorarrest. Het door hem gepleegde strafbare feit rechtvaardigde op zichzelf een uitspraak van het hof die niet wezenlijk van het door de rechtbank gewezen vonnis zou verschillen. Werd de voerman in tweede instantie opnieuw tot negen maanden gevangenisstraf veroordeeld en werd het voorarrest, zoals veelal geschiedde, daarop geheel in mindering gebracht, dan zou hij in feite nog vijf maanden opgesloten blijven. Het was het Leeuwarder hof evenwel bekend dat sinds de zomer van '42 verscheidene duizenden Nederlandse gevangenen, door Nederlandse rechters veroordeeld, hun straf niet hadden moeten uitzitten in Nederlandse gevangenisstraf maar dat zij overgebracht waren naar een nieuw strafkamp in de Overijsselse gemeente Ommen waar een barbaars regime ingesteld was door een van de medewerkers van *Generalkommissar* Schmidt, 'dr.' Werner Schwier; uit Ommen had men bovendien vele honderden gevangenen naar een soort concentratiekamp bij de *Hermann-Goering-Werke* in Salzgitter bij Wolfenbüttel (Brunswijk) overgebracht. Velen waren daar bezweken, anderen had men naar Nederland teruggetransporteerd; tientallen hunner lagen in de winter van '42 op '43 mishandeld en uitgeput in ziekenhuizen in het oosten des lands.

Die feiten waren van december '42 af op brede schaal binnen de Nederlandse rechterlijke macht bekend geworden – welnu, de drie raadsheren die in Leeuwarden hun beslissing moesten nemen, achtten zich verplicht daar terdege rekening mee te houden. Zij wensten niet het risico te nemen dat de voerman die voor hen terechtstond, naar Ommen en eventueel van daaruit naar een kamp in Duitsland gevoerd zou worden, anders gezegd: de hem door de rechtbank opgelegde straf moest, met aftrek van voorarrest, tot vier maanden verlaagd worden. Aldus werd in de raadkamer besloten – besloten door de mrs. F. F. Viehoff, fungerend voorzitter, J. Wedeven, raadsheer, en J. B. J. Heijmeijer, raadsheer-plaatsvervanger. Viehoff schreef het arrest dat ten aanzien van de op te leggen straf aldus luidde: